

Johanness Mosmanns

POLITISKĀ APZIŅA

Dārgie draugi,

„Politiskā apziņa” ir valdošo varas vīru un sievu lietots pedagoģisks iznīcināšanas ierocis, kas kanalizē sociālos spēkus veltīgās neapmierinātības aktivitātēs, suģestējot pārliecību, ka no valsts var pieprasīt cilvēcisku sabiedrības iekārtu. Politiski izglītota pilsoņa „aktivitāte” ir krustiņa ievilkšana atbilstošā „petīcijā”. Viņam nav jāpārkāpj savi aizspriedumi, lai it kā iekustinātu pasauli. Un pats par sevi saprotams, ka pilsonis, kuram ir savs viedoklis par ESM glābšanas širmi (ESM - Eiropas stabilitātes mehānisms), nodarbojas ar daudz svarīgākām lietām, nekā tas, kurš atbalsta kāda neliela uzņēmuma vadību. „Politiskā apziņa” ļauj cilvēkam justies svarīgam, vismaz tikpat svarīgam kā kungi, kurus viņš komentē. Tāda „izglītība” ļauj piedalīties notikumos teorētiski un pamatīgi aizsprosto visus ceļus reālai līdzdalībai.

Varas virsotne, kuru tauta ar katru jaunu petīciju arvien no jauna akceptē, jau sen pārrāvusi jebkādu saikni ar tautu. Uz noklausīšanās skandāla fona, un pilnīgi izslēdzot sabiedrību, pašlaik ES un ASV pārstāvji precīzē Brīvās tirdzniecības līguma noteikumus. Šis līgums paredz, ka Eiropas valstis var saukt pie atbildības, ja kāds koncerns šīs valsts likumdošanas dēļ iegūst mazāku peļņu kā citur. Tātad, ja, piemēram, taisnīguma izjūta vāciešus mudinātu aizliegt preču pārdošanu, kuru ražošanā tiek izmantots bērnu darbs, tad Vācija pārkāptu starptautiskās tiesības. Tas nozīmē, ka atbilstošais koncerns var iesūdzēt valsti un pieprasīt zaudējumu kompensāciju, jo līgums vērtē nesaņemto peļņu kā tās „nolaupīšanu”. Šādai procedūrai paredzētas speciālas šķirētības.

Ja šeit norādīti punkti, kuros atsevišķais cilvēks var reāli piekļūt sociālās dzīves avotiem, tas nenozīmē, ka tiek noliegts kopējais veselums. Mēs tieši rēķināmies ar to. Mēs, piemēram, skaidri apzināmies, ka nupat ir zudusi jebkāda iespēja politiskā ceļā piesaistīt valsts varu demokrātiskām tiesībām. Vienlaicīgi mēs redzam šajā apstākļī iespēju beidzot izprast sociālā organisma būtību un ķerties pie tā veidošanas. Jo, tikko šis organisms ienāk cilvēku apziņā, tas vairs nav pieejams minētajai šķirētībai. Bērnu darba aizliegums var tikt atlikts gadu desmitiem, taču, ja cilvēki rīkojas pēc savas taisnīguma izjūtas, uzņemoties savstarpējas saistības, tas nav sodāms. Individīdi var pakļauties neizteiktiem likumiem, pēc kuriem tirgošanās ar atbilstošajām precēm tomēr tiek sodīta. Tiesības cilvēku attiecībās jārespektē tā, lai taisnīguma izjūta, arī pretēji ārējiem likumiem, būtu saistoša. Un tikai tad, ja tiesības šādā veidā sāks dzīvot cilvēkos, vienā jaukā dienā arī valsts varai būs tām jāpakļaujas. No kurienes tad vēl jānāk tiesībām, ja ne no cilvēkiem?

Ar to netiek dziedāta himna nostājai „Urā-es-ēdu-pasauli-veselu” [veselīgi ēdot, es daru pasauli veselāku], ko veiksmīgi pārdod karma-industrija, jo kapitālisms pēdējā laikā atklājis precī pat tīrā sirdsapziņā. Drīzāk runa ir par sistemātisku starpcilvēcisko attiecību izveidi trīs

locekļu virzienā, kuri jau šodien kopdarbībā veido sabiedrības veselumu. Nepieciešams apzināties divējādo: no vienas puses, jāapgūst zināšanas par šo trīsdaļīgo sociālo organismu un, no otras puses, jāapzinās sava vieta šajā organismā. Tomēr šī vieta vienmēr ir arī nepareizu attiecību produkts. Sociālā iniciatīva var attīstīties, ja tās dalībnieki atpazīst savu attiecību lomu tajā un, orientējoties pēc sociālā organisma likumsakarībām, apzināti cenšas pārvarēt radušos traucējumus. Tā nomirst brīdī, kad vairs nelieto kompromisu, bet izmanto to kā motīvu. Un tieši šeit slēpjas lielākais šķērslis sociālā trīsdaļīguma ceļā. Cilvēki ļoti labprāt gribētu ieviest „trīsdaļīgo organismu” savā ciematā, kaut nelielu, vai vēlētos redzēt „antroposofisko biedrību ienākam sabiedrībā” utt.

Ar Sociālā trīsdaļīguma institūtu mēs gribētu modināt sajūtu par sociālā organisma pamatspēkiem, lai katrs cilvēks bez aizspriedumiem ieraudzītu savu vietu un varētu orientēties uz sociālo organismu. Mēs sākumā apelējam pie cilvēka saprāta spēkiem un līdz ar to šķietami propagandējam „utopiju”, jo tikai tēls var modināt dzīves drosmi, kas nepieciešama, lai izturētu neizbēgamo spriedzi un priekšlaicīgi nepārvērstos dzejniekos. Nevis noliedzot antroposofiskā institūta labās puses, mēs noliekam tam pretī sociālā organisma pirmtēlu, bet saprotot, ka šajās saspringtajās attiecībās slēpjas turpmākās dzīves iespēja. Turklāt būtu bezatbildīgi attaisnot savus trūkumus nezināmas rokas veidotu tirgus likumu dēļ un pūst petīciju rakstītāju stabulē.

Johannes Mosmann, Politisches Bewusstsein